

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Pe drumul veșniciei

— Inmormântarea mitropolitului Vasile — Adevărate funeralii naționale — Neamul românesc întreg
jelește pe marele său fiu — Regele și guvernul, Biserica și poporul îl petrec
la groapă — Ceremonii impresionante și vorbiri duioase

„Părinte! Părinte! Carul lui
Israil și vizitiul lui.!” (4 Reg-
2, 12).

Sunt în munți piscuri de-abia aninate de
masivul de stâncă. De veacuri, poate, stau gata
să cadă. Totuși prăbușirea lor, așteptă în fi-
care clipă, va înflora adâncimile și va cutremura
hăurile de peatră până'n depărtări.

Stâncă doborâtă de pe înălțimile vieții ro-
mânești a fost mitropolitul Vasile. De zece ani
stă pe miezuina vremii și a veșniciei. De zece ani
ingerul morții l-a pândit necontenit, ziua și
noaptea. Și, până acum, nu l-a putut smulge dela
masa lui de scris. Avea atâta de lucru. Prove-
dința îi croise, pe măsura puterilor lui de vriaș,
pârtie mare de muncă și de suferință. Trebuia
s'o scoată la capăt. Și numai atunci, dupăce-și
isprăvisse postatea, moartea a reușit să se apro-
pie și, într'o seară dupăce mitropolitul își inche-
iuse cu bine socotelile, dupăce își dăduse pentru
noi toate puterile și toți banii până la ultima
lăscăie, cu un gest lin l-a trecut în eternitate. Și
în istorie.

Se știa de mult sfârșitul luptei titanice la
care era angajat mitropolitul Suciu. Martori
uimiți ai unui spectacol extraordinar de biruință
cotidiană a puterii spiritului peste legile mate-
riei și a morții, știam totuși că, în cele din urmă,
trupul chinuit de dureri și saturat de leacuri se
va frânge și va scăpa din legăturile sale spiritul
marelui teolog, plecat să verifice acum dogmele
credinței pe care a servit-o. Se aștepta de atâta
preme sfârșitul fatal.

Totuși acum, când stânca s'a prăbușit, s'a
cutremurat în adâncurile sale marea conștiinței
românești. Valurile durerii s'au întins repede dela
o margine a țării la alta. Ca la o poruncă ne-
văzută, toți au alergat la sicriul lui. Papa dela
Roma prin Nunțiul său, și Regele pe care l-a
iubit și servit cu credință, prin delegat special
l-au petrecut pe drumul cel fără întoarcere. Ală-
turi de ei guvernul țării, toți ierarhii Bisericii
noastre, și toată lamura clerului, reprezentanți
aleși ai celorlalte culte; ceată impunătoare de
mari personalități ale vieții publice, politicieni și
cânturari; asociațiuni culturale și mii de simpli
credincioși plugari cu haina albă, și cu suflet
cernit, s'au grăbit să dea cinstea din urmă ma-
relii dispărut. Fără să fi fost decretate oficial,
funeraliile mitropolitului Vasile, la care a parti-
cipat țara într'agă dela Rege până la elevii bă-
trânelor școale din Blaj, dela vâldici până la o-

pincă, au fost cu adevărat și în cel mai plin în-
feles al cuvântului: funeralii naționale.

Fiindcă țara întrecagă a simțit și a știut, că
pleacă dintre noi unul din cei mai mari și mai
buni ai noștri. Spontan și instinctiv am înțeles,
că mitropolitul Vasile lasă în urma lui un gol
imens, care foarte greu va putea fi implinit. S'a
dărîmat, cu adevărat o adevărată „columnă a
bisericii” noastre, cum i-a zis însuși Vicarul lui
Hristos, Papa Pius XI. Un nou Vasile Vodă al
școalei și culturii românești, cum l-a numit d. N.
Iorga, s'a mutat dintre noi. El a fost „părintele,
carul și vizitiul” Sionului nostru. Avea mîntea
limpede și mâna sigură. Avea gând hotărît și
inimă dreaptă. Nici ascunziș, nici ocoliș n'a cu-
noscut. Nici podoabă lumească, nici înfloritură de
vorbă n'a cădat. Ci a fost vorba lui așa—asa,
nu—nu. Puteai clădi pe ea o împărăție. Odihnă
n'a cunoscut, nici capitulare în fața încercărilor.
In mijlocul valurilor a avut un pas fără greș:
datoria. Datoria mai presus de toate. Peste
toate limitele puterilor omenești. Până la martiriu.
La martiriu lung, greu, purtat cu uimitoare pu-
tere, cu netulburată seninătate. Zece ani a putut
spune cu sfântul Pavel: „In toate zilele mor, fra-
ților, pentru mărirea voastră” (1 Cor. 15, 31). El,
care se identificase pe deantregul cu Biserica sa.

Această viață aspră, de muncă vârtosă și
dărză, de perspective mari și de realizări gran-
dioase, de sbucium și de chinuri biruite, toată s'a
hrănit dintr'o mare credință și dintr'o mare dra-
goste, fără de cari ar fi fost cu neputință și
inexplicabilă. Mitropolitul Vasile a crezut în
Dumnezeu și învățăturile Lui, cu credința neșo-
vitoare, care mută munții. Și și-a iubit neamul
cu patima nobilă a generațiilor lungi de plugari
plecați și înfrății cu glia aspră a țării Făgăra-
șului. Biserica și neamul una au fost în sufletul
lui mare. Deodată și necontenit le-a slujit pe a-
mândouă, până la ultima suflare, cu eroism fără
seamăn.

Biserica unită și neamul românesc întreg au
știut bine toate acestea. Au văzut înălțându se în
peatră gândurile lui. Au admirat talentele mul-
tiple, de cânturar și de înțelegător al realităților.
A scris cărți și a ridicat școale, a dat noi im-
pulsuri de spiritualitate și s'a gândit la formarea
unei pături de meseriași pentru cucerirea orașelor,
a prezidat cel dintâi „consiliu național” revolu-
ționar din 1918 și, cu rיעul vieții, a apărat
drepturile bisericii sale. Toate dintr'o mare cre-
dință, și dintr'o mare dragoste. Toate pentru

alții. Pentru dânsul numai renunțarea, priva-
țiunea, sbuciumul și durerea.

Mitropolitul Suciu a fost un om mare. A
fost un mare Ierarh. A fost un mare Român. Un
mucenic. — De pe acum, figura lui ne pare u-
riașă. Toate vorbele cari s'au spus la catafalcul
lui sunt drepte. Și din ele, icoana lui s'a în-
chiegat grandioasă. Vremea va trece, dar El va
rămâne. Vor grăi mereu faptele lui. Peste mi-
cile noastre frământări se va așterne uitarea.
Dar Vasile Suciu mitropolitul dela Blaj, va fi
tot mai mare. Istoria nepărtinitoare așa îl va
vedea. Și așa îl va arăta generațiilor cari vor
veni, drept pildă de urmat. — Credem tare că
așa îl judecă și bunul Dumnezeu.

* * *

Funeraliile mitropolitului VASILE

Pregătiri.

Măsurile pentru desfășurarea ordonată și
demnă a tristului ceremonial le ia Capitlul mi-
tropolitan, având concursul tuturor blăjenilor.
Se constituie în grabă comisuni: de primire a
oaspeților, de încartuire, de aranjare a cor-
tegiului funebru și a mesei. Toți membri ace-
stor comisuni își dau tot prisosul energiei lor,
ca funeraliile, de proporții „naționale”, să se
desfășoare în toată grandoarea. Ceeace nu a
fost ușor de loc.

Asistența.

E cea mai grăitoare dovadă a dragostei
și mai ales a considerațiunii neprecupețite de
care s'a făcut vrednic Mitropolitul Vasile în
fața neamului nostru întreg. Exc. Sa Nunțiul
Valerio Valeri reprezintă pe Preafericitul Pă-
rinte PAPA PIUS XI, iar Colonelul Drosu pe
Majestatea Sa REGELE CAROL II. — Guver-
nului li țin locul Dni miniștrii C. Angelescu și
Al Lapedatu. Patriarhia ortodoxă română tri-
mite pe P. S. S. Visarion Puiu, iar Mitropolia
ort. a Sibiului pe Vicarul-Arhiereu. Vasile Stan.
Biserica romano-catolică din țară e reprezen-
tată prin Mitropolitul Al. Cisar, episcopul Fiedler
și prelatul Balasz, Astra prin președintele ei,
prof. univ. Iuliu Moldovan. Agrul, prin prof.
Al Borza. De față mai sunt Al. Vaida-Voevod
Dr. Nicolae Lupu, G. Cipăianu, Valeriu Roman,
General Dănilă Papp, Aug. Caliani, Ștefan Pop,
dela S. Sava, Dr. A. Banciu, Dr. Ilie Lazas,

Păr. D. Manu, și sute de alții, din toate unghiurile țării, — de toate neamurile și confesiunile —, pe cari spațiul restrâns al gazetei noastre nu-i poate cuprinde.

Prohodul

Îl săvârșesc toți cei patru episcopi ai bisericii noastre, asistați de canonici din toate cele cinci capitule pe cari le avem, de protopopi și preoți. În afară de aceștia, cari celebrează oficial rugăciunile alor peste 150 protopopi și preoți se înalță tăcute spre ceruri pentru sufletul marelui dispărut.

Cuvântările

ce s'au rostit, au schițat în termeni lapidari activitatea laborioasă a defunctului, au scos în evidență meritele lui bisericesti și naționale, și mai ales s'au făcut ecoul jalei și golului ce-l lasă în urma sa Mitropolitul Vasile. Fiecare orator lumina alte și alte căi, alte sporite merite. Chiar dacă te simțiai ispitit a admira frumoasa și de multeori poetica împletire a frazelor, te fura totuș cununa vrednicilor cari au făcut să isvorască aceste cuvinte. La această ordine de idei încreștăm cuvântarea Păr. Can. Macaveiu, care a tălmăcit sentimentele Bisericii Unite; apoi a Dlor Miniștri Lapedatu și Dr. Angelescu, a Mitropolitului Cisar, Dr. Iuliu Moldovan, Dr. Al. Borza, Dr. Nic. Lupu, Dna Livia Boildă, P. Pal, Gr. Pădureanu, Coriolan Suciu și studentul Biriș.

Cortegiul

la rândul său, încă a fost impresionant, prin proporțiile uriașe în cari s'a desfășurat, și mai ales prin faptul că era o icoană vie a considerațiunii de care s'a învrednicit răposatul în fața tuturor straturilor sociale. Săraci și bogați, meseriași și țărani, școlari și militari, preoți și dascăli, doctori și avocați, vlădici, Rege, Papă, toți l-au petrecut la locul de odihnă, cu frunți plecate de obidă, cu ochi scâldați în lacrimi, cu suflete stăpânite de pioasă reculegere. Numărul trece ușor de zece mii. Așa s'au perândat crucea și praporii, școlarii, delegațiile sătenilor, meseriașilor, societăților, seminaristilor, preoțimii, reprezentantul Regelui, Papei, reprezentanții guvernului, ai cultelor, ai autorităților, armata, și întreg publicul îndoliat, ca să arunce un pumn de humă pe mormântul marelui Mitropolit Vasile.

Fie-i țărna ușoară și pomenirea veșnică!

Pomenirea dreptului

— Cuvântări și telegrame —

Lacrimile Blajului

Cuv. funebru al păr. Dr. V. Macaveiu

Drepții în veac vor fi vii, și întru Domnul plata lor, și purtarea de grije pentru dânșii dela cel Preaînalt. Pentru aceasta vor lua împărăția podoabei și stema frumuseții, din mâna Domnului. (Înțelepciunea lui Solomon C. 5 st. 16-17).

Intristată Adunare,

Nu voiu începe această cuvântare cu vorbe de efect, cu vorbe de patetism retoric. — Nu voiu încerca să redau, în graiul meșteșugit, durerea ce ne copleșește în clipa aceasta, când ne găsim aici, pentru a da onoarea ultimă marelui nostru mort, care a fost Mitropolitul Blajului, Mitropolitul tuturor românilor uniți cu Roma, Vasile Suciu, marele mitropolit, marele și învățatul preot al bisericii sale, marele Român, marele animator al credinței, al pietății, al culturii neamului său.

Nu voiu încerca nici să desfășor și să expun pe larg vre-una din multele învățăminte creștinești, cari ni se îmble cu prilejul morții unui om. — Căci moartea unui om este, între orice împrejurări, un prilej de meditare asupra sensului acestei vieți pământești, este un prilej de concentrare sufletească a celui mai intim eu al nostru, — când ne facem un examen de conștiință, din care poate să rezulte o schimbare a întregii atitudini sufletești, a conduitel, a vieții, a faptelor noastre de pe acest pământ.

Un mormânt proaspăt îți trezește gândul morții proprii. Și, ori cât ai fi un necredincios, un clinic al vieții, un epicureian, acest gând al morții te va sgudu totuși, te va cutremura, îți va flutura, din când în când măcar, pe dinaintea ochilor, *marea întrebare*: dar dincolo de mormânt ce va mai fi? — Nu cumva mai este ceva, în afară de trupul aruncat pământului? Nu cumva faptele noastre de aici — bune ori rele — mai au o consecință și dincolo?

În lumina învățăturii creștinești — care

de altfel nu face decât să confirme rezultatele gândirii marilor filozofi, cari se întemeiază pe raționamentul minții naturale — viața de dincolo există.

Ne o spun aceasta marii filozofi păgâni. Ne-o spune sbuciumul nostru sufletesc, pe care marele psiholog, sf. Augustin, l-a exprimat în cuvintele: „*Neliniștita este inima noastră, până ce se va odihni întru tine, Doamne*”.

Și dacă mintea omenească ar mai avea totuși o umbră de îndoială, credința creștinească întrevine și ne-o confirmă, cu autoritatea lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu toată autoritatea bisericii pe care a întemeiat-o. „*Vine vremea... când morții vor auzi glasul fiului omenesc și cari vor auzi, vor învia. Și vor leși cei ce au făcut bine, întru învierea vieții, și cei ce au făcut rele, întru învierea osândirii*”. Iar *apostolul Pavel* spune și el, în Evrei 12—14, că: „*nu avem aici cetate stătătoare ci cea viitoare cântăm*”.

Faptele și viața unor oameni — de altfel — nici nu se poate explica și înțelege, decât în lumina acestei fundamentale învățături creștinești, în care ei au crezut, au crezut adânc cu tot sufletul lor, și au lucrat în conformitate cu această credință.

Socotiți doar, că mucenicii credinței și-au dat și-și dau viața lor, numai pentru că să pomeniți în Actele Sfinților, de către istorici omenească? Socotiți, că cineva, un om cu jumătate de om, este capabil să trăiască, și să mucească, și să sufere așa, cum de pildă a murit și a suferit fără murmur acela în jurul sicriului cărui ne aflăm astăzi, — numai de dragul unei răsplătiri omenești, fie în bani, fie în onoruri, fie în așteptarea unui verdict, a unei consacrări pe paginile — și ele, adese trecătoare și schimbăcioase — ale istoriei?

Nu. De o mie de ori nu.

Pildă este viața Mitropolitului Suciu. Pildă și dovadă vie, și o predicare continuă neîntreruptă a credinței într-o altă răsplătire — decât aceea pe care o poate da lumea aceasta și viața aceasta.

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Cum a primit I. Psf. Suciu dela Blaj, vestirea numirii sale de Mitropolit

Era către sfârșitul lunii Iunie 1919.

La serviciul de cenzură al scrisorilor, instalat la primăria din Blaj, cei 30—40 funcționari desfăceau și citeau cu zor scrisorile sosite în acea zi (era în timpul când armata română se îndreapta către Pusta Ungariei). Unul dintre cenzori îmi prezintă o scrisoare în limba italiană, adresată Vicarului Mitropolitului, Vasile Suciu.

Citii scrisoarea, a cărei conținut nu-l putea lămuri censorul. Nunțul papal din Viena încunoștința confidențial pe vicarul Suciu, că Sanctitatea Sa Papa îl numise de Mitropolit al Blajului. De grija, ca prin indiscreția vreunui censor, să nu se divulge conținutul scrisorii, înainte de a-l fi cunoscut P. Sf. Suciu, sau să nu se rătăcească scrisoarea, înapoiind-o prin poștă, am reținut-o pentru a i-o preda direct. — M'am prezentat la cancelaria Mitropoliei, solicitând audiență la P. Sf. Vicar. Directorul cancelariei m'a poftit să mă duc singur, fără nici o formalitate de anunțare.

Bat la ușa P. Sf. Vicar. Nici un răspuns. Bat a doua oară; la fel. Ușa era zăvorâtă. Din

lăuntru se auzea sgomot de apă, lovind pereții unui lighean de tinichea. Aveam impresia că cineva se spăla. Mai aștept. Acelaș sgomot. Bat a treia oară. Vocea P. Sf. Vicar întreabă, cine e. Îi răspund. Mă poștește înlăuntru. P. Sf. Vicar tocmai își curăța la lighean, cu apă și săpun, haina stropită de noroi.

„Nu te supăra” — îmi zice P. Sf. Sa — „că am zăvorât ușa”. N'am obiceiul. Camera mea este deschisă în orice moment și pentru ori și cine, dar înainte de masă am fost la Alba Iulia, chemat de delegatul Consiliului dirigent, ca reprezentant al Mitropolitului și al școlilor din Blaj pentru a ne consulta asupra punerii în aplicare a reformei agrare. La înapoiere, m-a ajuns o ploaie bună, iar noroiul aruncat de roțile trăsurii mi-a stropit haina Or, haina nu o puteam da în grija unui bălat (om de serviciu) nepriceput; să o dau unui croitor, nu îmi prea vine la socoteală, căci costă parale, iar de aceste trebuie să grijim căci nu știm ce ne mai așteaptă, dacă vor fi expropriate moștile Mitropoliei și ale școlilor”. După această scurtă explicație, mă pofti să șed...

Am așteptat câteva minute, până ce P. Sf. Sa și-a pus la loc potrivit, haina. Apoi am început, cu oare și careva ocolire, să-i spun scopul venirii mele. I-am spus, că ne-a sosit la cenzură o scrisoare italiană, pe care nu o

înțelegem, și lipsind din localitate părintele Coltor și alții, cari vorbesc italiana, să-mi lerte îndrăzneala, dacă-i rog să o citească și să o tălmăcească P. Sf. Sa.

Cu fața și firea sa senină, îmi zise mi mult glumind: „dă-o încoace; vezi, tot la mine apelești, când aveți vreo nevoie”.

P. Sf. Sa se așeză la birou, iar eu i-am dat scrisoarea cu pricina. Desfăcu scrisoarea și începu să o citească. Eu, care cunoșteam conținutul ei, urmăream impresia, ce o va avea asupra P. Sf. Sale. Însă spre surprinderea mea pe măsură ce P. Sf. Sa înainta în citirea scrisorii, fața i-se întuneca tot mai mult, până ce la sfârșit îl cuprinsese o adâncă și profundă întristare. Capul și-l plecă și îl rezemă de mâini și a stătut așa, într-o adâncă tristețe aproape un sfert de ceas.

Eu stăteam nemișcat în mijlocul camerei. O tăcere chinătoare cuprinsese camera întreaga. Avem impresia, că nu am adus P. Sf. Sale, ca om, vestea înălțării Sale la tronul Mitropoliei Blajului, ilustrat de atâți Arhiepiscopii nemuritori, și dorit de atâți competitori iluștri, ci i-am adus cea mai grozavă veste, ce i-o poate aduce unui muritor; vestea morții părintelui său. Atât era atmosfera de deprimitare. În acele clipe, pentru mine nespuse de penibil, ași fi dorit din tot sufletul, să nu-l fi adus chiar eu scrisoarea.

Și într-o adevăr, în văzul nostru s'a desfășurat această viață: o viață de muncă și activitate, înclinată binelui și fericirii neamului și bisericii sale, în care s'a amestecat în ultimii 10 ani paharul amar al unei suferințe trupești, care a adăus în plus o aureolă de mucenic în jurul capului său și a amintirii sale.

Și viața aceasta a fost așa, pentru că cel ce a trăit-o, și-a dat bine seama, că „nu avem aci cetate stătătoare” — că „vine vremea, când morții vor auzi glasul trimbiței de apoi... când cărțile se vor deschide... scaunele se vor așeza, și Fiul omului va ședea pe scaunul mării” — la judecata cea mare.

În vederea și într-o așteptarea acestei judecăți supreme, nepărtinitoare, fără de apel, fără putință de revenire, s'a pregătit el, lucrând, și răbdând, și „lepădând toată sarcina trupească și păcatul ce ne înconjoară, cu stăruință alergând la lupta ce ne este pusă înainte, căutând — cu privire așintită mereu — spre povățuitorul și plinitorul credinței, Isus” — cum spune Apostolul, către Evrei.

Lupta pământească acum a terminat-o. Marele dispărut credem că în ceasul morții sale putea să repete liniștit cuvintele acelui-aș Apostol către Timoteu: „Lupta cea bună m'am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum s'a gătit mie cununa dreptății, care mi-o va da mie Domnul, Dreptul Judecător, în ziua aceea”.

* * *

Și acum îngăduiți-mi, Intristată Adunare, ca în câteva linii mari să încerc a schița viața și faptele Mitropolitului Suci, mare și adevărat creștin, mare preot și arhieru, mare erudit, mare român.

Oratorul schițează aci pe scurt biografia repausatului, continuând apoi astfel:

După moartea fericitului Mitropolit Mihaly, Capitlul îl alege de vicar capitular la 25 Ian. 1918.

Cei cari n'au trăit acele vremuri și cei cari vor răsfoli numai cronica acelor ani, abia își vor putea da seama azi de greutățile prin care treceau atunci neamul și biserica românească unită. Va rămâne deci un titlu de glorie nepieritoare a clerului bisericii unite, că tocmai în acele vremuri, la 9. Maiu 1918, întrunindu-se sinodul electoral în vederea obiș-

nuitei candidări a celor 3 persoane, acest Cler, împotriva dorinței și voinței guvernului Ungar, alături de alți doi candidați tot așa de vrednici, a candidat și pe vicarul capitular Vasile Suci și încă la locul prim. — Vechea stăpânire ungară, care șovăia, neștilind dacă trebuie să facă propunere pentru unul sau altul din cei 3 candidați, nu a mai ajuns să-și spună cuvântul hotărâtor pentru complectarea Scaunului Mitropolitan dela Blaj. Această hotărâre a luat-o guvernul Românului întregite, însușindu-și dorința majorității voturilor Sinodului electoral și propunând spre înalta confirmare pe vicarul Vasile Suci. La 9 August 1919 Pontificalele Benedict XV publică Bula prin care îl numește de Arhiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș, după ce câteva săptămâni în urmă, în Iulie 1919, cu știrea guvernului Român, procesul informativ a fost îndeplinit la cea mai apropiată Nunșatură, la Viena — ca martor fiind însuși acela, care vă vorbește acum.

Iar la 15 Noembrie 1919 primul Mitropolit român de dincoace de Carpați face jurământul solemn de fidelitate în mâinile Regelui Ferdinand I la Sinaia, după ce în vremea frământărilor din toamna anului anterior același ca vicar capitular, fusese ales Președinte al Consiliului Național din Blaj, iar la 1 Decembrie la Alba Iulia, aclamase cu toată lumea românească din Ardeal Unirea cu vechiul Regat și pe marele Rege Ferdinand.

La 1 Ian. 1920, iarăși în ziua nașterii și patronului său Sf. Vasile, fu consacrat în Catedrala aceasta. Acela care atunci, ca Principe Moștenitor — a fost de fost de față la această serbare, și a rostit una din paginile cele mai pline de căldură și de omagiu pentru trecutul Blajului — pagină care va trebui odată săpată în marmoră și fixată pe pereții acestei catedrale. — Același, în calitate de Rege, a ținut să fie reprezentat și astăzi, aici, prin trimisul sau special.

* * *

Îmi închipuesc, I. A. că în clipa când darul Arhieriei cobora, prin punerea mâinilor arhierilor consacrați, peste capul noului Mitropolit, în gândul acestuia a trecut de sigur mai întâi icoana patronului său, a marelui arhieru Vasile cel Mare din Cesarea Capadochiei ctitor de ordin călugăresc, mare învățat și doctor al Bisericii... Și de sigur, că prin gândul său s'au perândat, într-o înșiruire lungă, icoanele

marilor săi antecesorii pe scaunul de Episcop și Mitropolit al Blajului: icoana lui Inocenție Clain, fărâșitorul programului de revendicări pentru neamul românesc din Ardeal, icoana lui Petru Pavel Aaron, aschetul încins cu ciliciul de sârmă peste mijlocul său gol, deschizătorul de școli înalte și românești aci la Blaj, icoana postelnicului Rednic care se hrănea numai cu legume, icoana popularului și neobositului vestitor al Unirii, Grigore Maior, cel care fusese prin temnițele Muncaului, icoana chivernisitorului și organizatorului Bobb, a distinsului Lemenyi, icoana Mitropolitului Șuluflu, pe a cărui mormânt străjuesc veșnic cuvintele săpate în marmoră neagră: „Numai moartea mă desparte de Națiune”; în sfârșit, icoana lui Vancea, al doilea întemeietor al Blajului, icoana milostivului Mihalyi, toți pe o potrivă de mari, fiecare în genul său, toți pe o potrivă de mari și de corecți, în viața lor particulară și în activitatea lor bisericăască și națională.

Și de sigur, din contemplarea marilor lor virtuți și a binecuvântății lor activități s'a încheiat acel program de muncă, pe care Mitropolitul Suci a căutat să-l realizeze în cursul Arhipăstoriei sale.

Și l-a realizat, aproape în întregime.

Ideea unui Orfelinat, pentru orfanii din marele război, o concepușe și era în parte realizată, la moartea antecesorului său. O clădire nouă, care astăzi este școala de meserii, s'a ridicat, ca din pământ, cu stăruința vicarului, apoi Mitropolitului Suci, din contribuția publicului. Tot pentru acest Orfelinat, cu sprijinul efectiv al Sf. Părinte dela Roma, s'a cumpărat castelul dela Obreja, cu câteva zeci de jugăre moșie pusă în vânzare de către foștii lui stăpâni.

Peste câțiva ani începe clădirea Institutului Recunoștinții — conceput ca o contribuție de recunoștință din partea foștilor elevi ai școlilor din Blaj și a neamărilor tineri intelectuali crescuți cu bursele Vlădicilor și ale canonicilor de aici. Și aici, alături de Regele Ferdinand, care a semnat pe lista ce îl s'a prezentat Lei 100.000, și pe care apoi însuși a prezentat-o ministrilor săi de pe atunci — alături de toți aceștia, a venit Sf. Părinte dela Roma cu obolul său strâns din lumea întreagă, ca să-l facă dar Mitropolitului Suci și neamului românesc.

Același lucru, cu Școala normală, cu Școala Comercială — clădiri cari vor aminti veacuri de a rândul inițiativa culturală a stăpânului lor, pentru care Dl. N. Iorga, cu prilejul unor serbări dela 3/15 Mai, aniversarea adunării de pe Câmpul Libertății dela 1848, a găsit un cuvânt de poreclă schimbată în renume, spunându-i: Vasile Vodă al cetății culturale dela Blaj.

Nu aș putea nici aproximativ să înșiruesc clădirile de biserică cari s'au ridicat, în Arhiepiscopatul nostru, în acești 15 ani ai Arhipăstoriei sale, multe din ele, direct din sugestia și inițiativa lui.

Stăruie încă în mintea mea icoana celui copilăș, dintr'un sat de pe lângă Reghin — unde Mitropolitul, în vizitațiune canonică, văzuse bisericuța veche și spusese printre altele și un cuvânt de îndemn către credincioși, ca să înceapă un fond pentru clădirea unui nou locaș de închinare, înscriindu-se însuși cu o sumă oarecare, nu îmi amintesc: 1000, 2000, 5000 Lei. — Și cum stam la masa preotului, după sf. slujbă, își face intrarea un băleț de vreo 8—9 ani, care spune: Părinte, vreau să dau și eu ceva pentru biserică cea nouă. Am un mieluleț — am să-l duc la pășune, să crească mare, să-l vând apoi și banii să-l dau pentru biserică cea nouă!..

Nu se știe iarăși, nici măcar aproximativ, ce a dat din pungă proprie pentru clădiri de biserică, de case parohiale, etc.

Intre timp, intraseră în cameră, directorul și subdirectorul Cencelariei mitropolitane. Văzând atmosfera plină de tristeță și pe P. Sf. Sa cu capul plecat, răzimat de mâini, m-au întrebat încet, ce este, ce s'a întâmplat. Le-am făcut semn mai mult, decât am răspuns: vedeți ce este. În acea atmosferă apăsătoare, am stat toți trei înlemniți pe loc, fără a zice vreun cuvânt. Momentele erau din seamă afară prea grele. — În sfârșit, tăcerea îndelungată, o întrerupsese un oftat adânc al P. Sf. Sale, însoțit de cuvintele: „Fie voia Domnului”.

În acel moment P. Sf. Sa își ridică capul din mâini. Nu mai avea însă înfățișarea pe care o avusese înainte de citirea scrisorii. Fața senină devenise complet posomorâtă, iar capul său normal, cu proporții mari, se redusese la proporțiile unui pumn încheiat. Am avut impresia unei transformări fiziologice cauzată de frământările puternice psihice. — I-am urât sănătate, și dar dela Dumnezeu pentru suportarea tuturor greutăților, ce ar urma în păstoria turmel.

Mi-a răspuns: „D-le Calliani, ce spune despre vlădicul Bob, că l-au găsit mestecând mămăliga, când l-s'a adus vestea, că este numit Episcop al Blajului. D-ta poți spune urmașilor, că l-ai găsit pe viitorul vladic al Blajului, curățându-și haina înnoțită”.

Pe urmă l-am întrebat, dacă îmi permite

să vestesc Blăjenilor numirea în scaunul Mitropolitului a celui-aș, care a fost dorit tuturor. Mi-a făcut semn de aprobare. P. Sf. Sa a fost cuprins apoi din nou de o tăcere adâncă, iar eu am părăsit încet camera, cu cei doi directori.

Cei ce au cunoscut mai de aproape frământările adormitului Mitropolit, pentru susținerea școlilor din Blaj și mai ales pentru păstrarea patrimoniului bisericii române unite, vor înțelege momentele grele sufletești, prin care a trecut I. P. Sf. Mitropolit, când l-s'a anunțat numirea, conștient fiind mai mult ca oricine altul de greua soartă a bisericii sale, pentru conducerea căreia îl reveni toată răspunderea în fața oamenilor și a lui Dumnezeu.

Și această răspundere apăsa cu atât mai mult asupra sa, cu cât clerul și poporul unit din Transilvania în el își pusese toată nădejdea după moartea lui Augustin Bunea și a lui M. Moldovan, cei care s'a dovedit și cu prilejul alegerii sale de Mitropolit al Blajului în primăvara anului 1918, înainte de înfăptuirea Unirii.

Aug. Calliani

Telegr. dela Bicsad. Fiii Sf. Vasile deplâng pe marele arhieru Vasile și fac rugăciuni pentru odihna lui. — Atanasie Maxim, superior regional.

Pot să confirm personal, că numai în ultimile 2 luni, din rezultatele economiei sale, a vărsat la Adm. C. Capitulară a fondurilor și fundațiilor noastre, peste 100.000 Lei pentru biserici noi, din cari 45.000 Lei le-a vărsat la 23 Ian., două zile înainte de moartea sa.

Este deci vreo mirare, că după moartea lui delegații Capitlului mitropolitan au găsit în sertarul mesei sale, suma de — Lei 500?

Pentru a face aceste danii regești, firește, a trebuit să cruțe, să meargă cu cruțarea până acolo, unde doctorul a trebuit să-l oprească și unde Capitlul să reclame, în interesul sănătății și a prestigiului său de Mitropolit.

Nu a ajuns să vadă terminate chiar aici la Blaj două noi clădiri: capela Arhierilor și Palatul Cultural. — Vitregia vremilor a ajuns prea mare în anii din urmă!

În clădirile școlare a căutat să bage suflet. Clădiri noi — suflet nou!

Este inițiativa lui: *Congregația de surori* — călugărițele noastre, al căror ctitor, sprijinitor și îndrumător de fire care zi a fost. Astăzi aceasta congregație, la a cărei înființare era și un temelu național, își are filiele sale în toate părțile țării, la Blaj, la Cluj, la sanatoriul din Aiud, din Geoagiu, din Craiova, la spitalul din Reghin, crescute și conduse în adevăratul spirit călugăresc, de rugăciune, de muncă, de jertfă.

Din preocuparea pentru viața și disciplina sufletească a preoților săi au răsărit *Exercițiile spirituale obligatorii* pentru Clerul din Arhidieceză: 4—5 zile de reculegere și curățire sufletească, petrecute în tăcere, în meditații religioase și rugăciune, pe cari le face fiecare preot din Arhidieceză măcar din 3 în 3 ani.

Ordinul Asumpționistilor, în ipostaza lui românească, a fost chemat la Blaj, unde și-a găsit așezare statornică și teren de dezvoltare.

Agru, Asoc. gen. a rom. uniți își datorește primele începuturi lui. — *Astru* (Asoc. studenților rom. uniți) asemenea, ca organizații de acțiune religioasă (nu confesională) și socială.

Și dacă voiu mai aminti *vizitațiile canonice*, până în anul când doctorii în Clinica din Cluj au trebuit să-l amputeze piciorul — iată am înșirat în câteva cuvinte, ceace, odată și odată, va trebui spus și înșirat în pagini multe despre Mitropolitul Suci, ca păstorul bisericii sale.

Și poate aici e locul să mai adaug un cuvânt și despre Mitr. Suci *ca apărător și neînfricatul luptător* pentru drepturile și prestigiul Bisericii sale, în cadrele noii așezări a Statului românesc.

Unii dintre noi am fost martori acestor lupte purtate, la București, în Senatul țării, în cabinetele miniștrilor, în comisiunile Camerei și Senatului. Dacă biserica unită a reușit să alină situația care o are astăzi, să fie încadrată în Constituție și în legile țării, așa cum este, meritul principal este al mișcării lui clare, al sufletului său deschis, al dărzenei sale românești și al încrederii absolute, pe care toți factorii de seamă ai acestei țări au pus-o în caracterul acestui om, de stâncă, de granit. — Aici în țară la noi s'a bucurat de marea încredere a celor 2 Regi, cari pe rând i-au acordat două din cele mai mari decorații (marea cruce: „Ferdinand” și „Steaua României”) ca și de încrederea tuturor guvernelor ce s'au succedat, dintre cari guvernul actual a trimis la Blaj astăzi pe 2 dintre membrii săi miniștri. — Iar la Roma era de asemenea considerat și onorat cu deplină încredere a Sf. Scaun și cu afecțiune personală a Preafericitului Părinte, care cu prilejul când i-a fost amputat piciorul stâng, a spus o sf. Liturgie pentru sănătatea Mitropolitului Suci dela Blaj. Acelaș sf. Părinte a descoperit Msg. Dolci, fostul nunțiu la București, — dupăcum mă în-

formează cineva care tocmai sosi dela Roma, — că la 1930, cu ocazia audienței avute, repausatul a fost atât de mișcat în fața sf. Părinte, încât a izbucnit în lacrimi, amintindu-și de dragostea ce i-s'a arătat și de binefacerile pe cari acelaș sf. Părinte le-a transmis, prin mâna sa, a Mitropolitului Suci, pentru neamul și cultura românească. Iar astăzi *reprezentantul sf. Părinte* la noi în țară, se găsește de asemeni între cei ce-l înconjoară cu regretul lor.

Să mai amintesc de *preocupările lui speciale din ultimii ani*? De chestiunea românilor din America, de chestiunea credincioșilor noștri din V. Regat, expuși să cadă pradă sectelor, de chestiunea regiunilor săcuesti, pentru cari a reușit abia în ultimii ani să găsească totuși o înțelegere, pentru latura românească a problemei, izbutind să trimită acolo câțiva tineri preoți, bine pregătiți ca să lucreze în ogorul bisericesc național înțelenit, de acolo.

Viața lui particulară?

Câtă vreme a fost sănătos, a muncit a alergat și a cruțat pentru alții. După ce a venit asupra lui încercarea boalei, *imobilizat* pe scaunul dela biroul de lucru, a continuat să muncească, să cruțe, să rabde, să sufere fără un cuvânt de murmur, fără un cuvânt de cârtire. Poate că recita în gând vorba Apostolului: *Domnul pe cel bun îi ceartă*, poate îi venea în minte suferința lui Iov și triumful final al răbdării acestuia, poate își reamintea cuvântul înțelepciunii lui Solomon: *Drepții în veac vor fi vii și întru Domnul plata lor; și purtarea de grijă pentru dânșii, dela cel Preafălat*.

* * *

Astăzi Mitropolitul Suci pleacă pentru totdeauna dintre noi. Pleacă, în zile grele pentru biserica sa, și grele și pentru neamul și țara sa.

Cu doliul și cu durerea rudeniilor sale mai apropiate, între cari și *buna lui măică*, care își supravețuiește marele fiu, apoi un frate iubit și 3 surori în viață, cu această durere se înfrățește durerea unei biserici, doliul neamului românesc, care, recunoscător și în chip așa de demn, prin reprezentanții cei mai autorizați, se înșirue astăzi lângă sicriul marelui său fiu.

Blajul și biserica unită, prin glasul meu, *mulțumește pentru acest omagiu*, pe care cel dispărut l-a meritat din plin.

De acum e rândul și e datoria celor rămași, să-l păstreze amintirea și să continue a se inspira din viața și faptele lui.

Și suntem convinși că el, cel dus — și de acolo unde este acum — va avea un cuvânt de ocrotire pentru biserica sa, pentru neamul său românesc și că bunul Dumnezeu, pentru rugăciunile și vrednicile lui, va adauge să sporească mila sa și harurile sale asupra bisericii văduvite și asupra neamului pe care atât l-a iubit.

Cu această convingere, despărțirea ne pare că e mai ușoară!

Spiritul lui mare nu ne-a părăsit, rămâne între noi. Trupul? — da, — până la învierea cea de obște.

Iar, până atunci, noi îi dorim din adâncul sufletului nostru:

Odihească în pace și țărâna să-i fie ușoară. Amin

Gând la gând. Marele ierarh Vasile al Blajului, o știe toată lumea, ținea nespuse de mult la fiii săi sufletești din risipire. *Reuniunea femeilor Române Unite* a știut și ea de această iubire cu preferință a celui trecut în lumea dreptilor și i-a răspuns într'un chip nu se poate mai fericit: în loc de cunună pe sicriu, a dăruit 2000 Lei pentru trații din diasporă, cei atât de amenințați în credința lor și totuși atât de lipsiți încă de case parohiale și lăcașuri de rugăciune, ca de biserici nici să nu pomenim. — Laudă înțelegerii profund creștine a Reuniunii!

Cel asemenea mucenicilor

— Cuv. d. min. Alex. Lapedatu —

Depunem, azi, spre veșnică odihnă, în acest istoric pământ al Blajului, trupul liberat în sfârșit, de îndelunga-i și trudoica-i oblașă a celui ce a fost până alaltăieri, arhiepiscopul și mitropolitul Vasile, și deși știam bine că — dată fiind natura gravă a boalei de care suferia în ultimii ani — sfârșitul fatal poate veni în orice moment, totuși, de când el s'a produs, o grea și copleșitoare durere a cuprins și învăluit sufletele noastre.

Căci, în răposatul în Domnul, pierdem pe omul care și-a îndurat cruda-i soartă cu o virtute sufletească și resignare creștinească cum, desigur, numai la mucenicii de odinioară mai putem găsi asemănare, — pe românul bun și de inimă, care întreaga-i viață, și-a păstrat, genuine, firea și mentalitatea, credințele și sentimentele aduse din lumea bravă și vrednică a țărânilor din care a pornit, — pe profesorul și cărturarul, învățat și luminat, serios și conștiincios, care și-a închinat munca istovitoare, de zi și de noapte, creșterii și educației tinerimii clericale, dezvoltării și înalțării literaturii religioase — pe prelatul, care, ajuns la cea mai înaltă treaptă ierarhică a bisericii sale a înțeles și a știut să-l reprezinte, să-l susțină și să-l apere interesele vitale cu cea mai înaltă conștiință a îndatoririlor sale și cu cea mai devotată râvnă a demnității sale.

În această din urmă demnitate și în rolul pe care l-a îndeplinit în cadrele ei, posterid tatea va judeca și aprecia, de bună seamă, pe răposatul în Domnul Arhiepiscop și Mitropolit, ca pe unul din cei mai meritoși și valoroși ierarhi ai bisericii române unite și, în acelaș timp, din cei mai buni și mai devotați fii ai neamului. Căci, deși, relativ, scurtă, păstoria sa a căzut în vremurile de mari schimbări și prefaceri, de noui așezări și orânduiri ale României întregite, cari priveau și atingeau, în cel mai înalt grad, și biserica în fruntea căreia mult regretatul Mitropolit o ajunsese.

De aci marea sa grijă și neogolita sa râvnă nu numai de a păstra acestei biserici și instituțiilor ei pozițiile dobândite prin lupta și jertfa predecesorilor, ci și de a-i asigura, în mijlocul acestor prefaceri și schimbări, așezări și orânduiri, o situație prin care să-și poată îndeplini, și mai departe, misiunea pe linia vechilor și glorioaselor tradiții și în spiritul nouilor și inexorabilelor necesități.

Lupta aceasta a fost, se știe, grea. Numai cei ce l-am văzut și l-am urmărit de aproape întru apărarea drepturilor și promovarea intereselor bisericii române unite, știm cât suflet eroic a cheltuit fericitul în Domnul, ca nimic din patrimoniul moral, spiritual, cultural și național al înaintașilor să nu se piardă și ca opera lor să fie asigurată în dezvoltarea ei prin noui așezăminte școlare și bisericești, sociale și filantropice.

Înalta conștiință și profundul simțământ al îndatoririlor sale, care i-au dat tăria rezistenței, i-au adus și mulțumirea izbânzii. Căci biserica-i este, astăzi, deplin asigurată și rosturile ei deplin lămurite în cadrul vieții naționale. Meritul este și rămâne, pe de-a-tregul, al fericitului mitropolit, ca conducător al vrednicilor și zeloșilor săi colaboratori. O știe întreaga lume românească și o vor mărturisii, deapănarea, monumentalele ctitorii și numeroasele așezăminte de tot felul cu cari a ținut să împodobească acest istoric centru al Blajului, crescându-i în chip așa de însemnat viața culturală și prestigiul național.

E firesc, deci, ca ierarhul care astfel a

lut să fructifice talantul încredințat lui de elatoputernic și se lase în urmă o operă și de frumoasă, să și fi așteptat deslegarea în această vieață pământească cu liniștea și eninătatea pe care i-o dădea conștiința datoriei împlinite și chiar a jertfei de sine. Și firesc, la răș, că moartea lui să fi îndoliat u numai pe credincioșii pe care i-a păstorit u atâta demnitate și vrednicie, ci întreaga ome românească, care știe și cunoaște meritele pe cari și le-a câștigat în vieața neaului nostru.

Iată de ce, guvernul țării socoate de a a înaltă datorie să dea expresie acestui ollu, omăglind, cel dintâlu, memoria marelui defunct. Cu pietate și respect, mă înclin deci, a reprezentant al său, în fața rămășițelor pământeste ale celui ce a fost dr. Vasile Suciu, ducând amintirei sale scumpe și în veci leuitate prinosul întregii și binemeritului recunoștinței, pe care i-o datorește România înregită, pentru partea sa de contribuție la opera de nouă organizare și de consolidare a vieții noastre de stat.

Marele ctitor

— Cuv. d. min. dr. Angelescu —

Impreună cu biserica, școala românească îmbracă astăzi haina de doliu spre a plânge pe mitropolitul Suciu, pe unul din marii fruntași și ctitori ai școlii și ai bisericii.

Rareori s'a putut vedea într'un mod atât de caracteristic, îmbinate într'un suflet, dragostea de biserică și dragostea de școală ca la ilustrul dispărut, ca la marele ierarh care a fost Vasile Suciu.

Amvonul și catedrala erau două forme ale aceluiași cult, două expresiuni ale aceluiași sentiment interior.

O singură credință intrupată în două preocupări, două posibilități de acțiune pentru a raduce în faptă ceea ce izvora dintr'o simțire caldă, într'o convingere adâncă de ceea ce trebuia să fie datoria unui ierarh care păstorește nu numai o turmă de credincioși dar și o națiune cu tradiții și cu drepturi în trecut, în prezent și în viitor.

Prin aceasta mitropolitul Vasile Suciu așezat pe linia glorioasă a marilor vlădici ai Blajului, a acelor străluciți capii ai bisericii care ținând într'o mână cârja arhi-păstorească știau că trebuie să țină în cealaltă mână cartea: cartea cea plină de înțelepciune și dățătoare de lumină, cartea deschizătoare de orizonturi noi, cartea care lămurește mințile, cartea care deschide sufletele și întărește conștiința de sine și de neam.

Desigur cu vrednicie a păstorit mitropolitul Suciu peste cuvioșii bisericii căreia i-a fost cap și conducător, dar nu mai puțin frumoasă și rodnică i-a fost munca pe care a închinat-o școlii românești.

Activitatea lui culturală poartă pecetea nobilului său suflet. Ea a fost inspirată de virtuțile cele mai alese: caritatea creștină, dragostea de neam, credința în puterea învățăturii și în luminarea poporului.

A lucrat cu abnegație, cu lepădare de sine, cu jertfă personală, cu stăruință și cu modestie.

Mulțumită acestor însușiri alese, a reușit să strângă mijloace mari din contribuțiuni personale și să realizeze o operă școlară impunătoare, adăugând o pagină strălucită la glorioasa istorie culturală a Blajului.

Locșitor al mitropoliei Blajului, în 1917 după moartea mitropolitului Mihali, Vasile Suciu se opune cu dârzenie în acele vremuri grele pentru românism la încercarea guvernului unguresc de a introduce limba maghiară ca limbă de predare în școlile românești ale Blajului. Împins de un înalt patriotism, el renunță la a-

jutorul ce-i dădea guvernul maghiar pentru școli și strânge fonduri dela fruntașii bisericii sale comunicând guvernului că în lipsa unui mitropolit răspunzător nu poate lua o hotărâre care să schimbe caracterul național al școlilor românești.

Urcând scaunul mitropolitan în 1919, salutat în numele suveranului țării de principele moștenitor de atunci, prin cuvinte care aminteau glorioasa tradiție culturală a Blajului mitropolitul Suciu și-a înțeles în cel mai desăvârșit chip chemarea către țară și către neam și în afară de îndatoririle sale păstorești condus de un înalt patriotism, el și-a concentrat o mare parte din activitatea sa, pentru înălțarea poporului, pentru propășirea școlii românești.

Cu abolul săracului a înființat orfelinatul care a avut menirea să adăpostească pe orfanii de război amenințați cu desnaționalizarea în orfelinatele ungurești, înlesnind acestor viăstare românești să învețe cartea în școlile primare, în liceul din Blaj și în școala de arte și meserii care funcționează astăzi în clădirea sa proprie.

Conștient de ceea ce însemnează pentru viitorul unui neam educația fetelor, cunoscând din experiență primejdia pe care o înfățișează școlile de călugărițe străine, el a înființat marele internat adăpostit în splendidul palat ce poartă numele de Institutul Recunoștinței.

Clădit în cea mai mare parte din daniile foștilor elevi a. B. ajului, numele frumos pe care îl poartă institutul este astăzi prin el însuși un evocator al unuia din cele mai înalte simțiminte ce inobilează și înalță o inimă creștină.

El a complectat această admirabilă instituțiune care adăpostește peste trei sute de fete prin crearea unui ordin călugăresc alcătuit din călugărițe române.

Aceiași înțelegere patriotică, aceiași înțelegere românească l-au condus în a construi palatul în care a fost instalată școala normală de băieți precum și școala superioară de comerț.

Toate aceste creațiuni au izvorit dintr'un suflet de bun creștin și de mare român. Ducând o vieață simplă, o viață modestă, el a trăit, a simțit, a cugetat și a lucrat numai ca să poată realiza o operă de educație morală sănătoasă și adânc românească, o operă care să contribuie simțitor la consolidarea statului românesc întregit.

Mitropolitul Vasile, pleacă dintre noi înainte de vreme. El închide însă ochii cu mulțumirea că în scurta perioadă de activitate ce i-a fost hărăzită de voința celui prea înalt, renunțând la tot ce viața poate da unui om ca satisfacții materiale, el a dăruit ce-l aparținea pentru operele culturale cărora își dedicase viața.

Trăind în chinuri trupesti și murind sărac, el lasă cea mai bogată moștenire la care poate nizu un om superior.

Vasile Suciu a putut închide ochii fericit, căci fericirea lui a fost aceea a spiritelor de elită, fericire alcătuită din satisfacții imateriale, singurele, adevărate și durabile.

Reprezentând școala și cultura românească, ministrul instrucțiunii avea datoria să nu lipsească dela această tristă solemnitate pentru a pleca genunchii cu smerenie în fața rămășițelor marelui ierarh, în fața marelui român, icoană vie a virtuților creștine și a patriotismului luminat.

Telegr. din Alba-Iulia. În absența Excelenței sale Episcopul Mailath, în numele lui și al Capitlului și Diecezei noastre de Alba-Iulia, primiți regretele noastre cu care luăm parte la durerea și doliul Arhiepiscopiei Blaj, cu ocazia pierderii marelui și nobilului suflet și păstor suprem în adâncă recunoștință ne rugăm pentru mângâierea celor din dieceză și a credincioșilor dureros loviți. *Daniel Zamora*, Vicar General, Prepozit Maior.

Doliul Surorii mai mari

Cuvântarea I. Psf. Cisar, arhiep. latin de București

Iubiți frați în Hristos,

Stând înaintea sicriului unui mare Ierarh, a Mitropolitului român-unit dr. Vasile Suciu, văd înalți prelați și demnitari, în frunte cu Nuntul Apostolic, autorități civile și militare Cler și Eparhioși, veniți din toate părțile țării, în semn de cordială participare la doliul Blajului, pentru unul din cei mai buni fii ai săi.

Biserica română-unită este azi cernită în dublu doliu: — toți cei de față aducem prinos de venerațiune celui decedat, care în anii săi de viață pământească întruni știință, virtute și patriotism. Despre știința sa dau mărturie scrierile sale teologice, — virtutea lui o recunoaștem în răbdarea stoică a suferințelor, — iar patriotismul său îl putură aprecia cei cari au avut prilejul să-i fie prieteni și colaboratori. Pentru a dovedi însă tuturor cât și posterității năzuințele inimii sale de român, de creștin și păstor sufletesc, de Arhiepiscop și Mitropolit al Bisericii Unite din România-Mare, decedatul a stărut din răspuțeri pentru înfăptuirea unei opere grandioase, pentru acel moment trainic și nepieritor al înțelegerii nevoilor al prevederii pentru întărirea și dezvoltarea culturii și moralei creștinești ce-l reprezintă clădirile mărețe ale „Institutului de Recunoștință“.

Fraților, și cel din sicriu fu chemat, și el auzi porunca blândului Isus; atunci sufletul lui s'a avântat către Domnul, cu deplină credință în dreptatea și mila celui Atotputernic, pentru care a lucrat o viață întreagă, spre a întări credința multora; — către domnul s'a avântat în deplină nădejde, spre a primi din mâna celui Atotmilostiv răsplata celor drepti pentru resemnarea cu care a îndurat timp îndelungat de mai mulți ani neajunsurile și greutățile suferințelor trupesti; — către Domnul s'a avântat cu iubirea desăvârșită a robului care bucuros își dă viața pentru Stăpânul iubit, ca să-și a-rate adâncă recunoștință. Socotesc că de mulțori decedatul se va fi gândit la cuvintele lui Isus Hristos: „Veniți la mine voi ce suferiți“ — fiindcă dănsul fusese din numărul acelor cari s'au trudit și au suferit. N'am auzit din gura decedatului altă tânguire decât aceea, că n'ar mai fi în stare să lucreze cât ar dori și cât ar trebui, — și mereu adăoga: „Fie însă numele Domnului binecuvântat! Cum va vrea Domnul!“

În numele Bisericii romano-catolice din România, își zic, venerat Confrate: „Dormi în pace în glia strămoșească, odihnește-ți trupul trudit până 'n ziua Învierii, — iar sufletul tău nobil suindu-se spre tronul Dumnezeirii să se roage pentru noi, cari am rămas încă pe acest pământ; roagă-te împreună cu ceata venerabilă a predecesorilor tăi pentru binele Sfintei Biserici, și cere stăruitor dela Impăratul împăraților o rodnică binecuvântare pentru scumpa noastră patrie!“ Amin.

Dârzenia la muncă

— Rândurile comemorative ale d. N. Iorga —

D. N. Iorga a publicat în „Neamul Românesc“ următorul articol despre mitropolitul Suciu:

Asprul Dac cu capul pătrat, bărbia tare și ochii de foc în orbitele adânci, călcând greu și vorbind rar, în mâna cărui era de atâția ani Biserica unită a Românilor, s'a stins la capătul ostenețelor de care nu vola, de atâția ani de zile, să cruțe trupul său lovit și mutilat.

Când a fost ales în locul unui prelat de nobil neam, având toată surzătoarea grație a acestei familii de vechi origini bolerești legate

de începuturile Moldovei, dar supt a cărui oblăduire blândă nu se duse nici lupta contra străinului apăsător, nici nu se făcuse opera de creație,*) cel cari se opriseră asupra lui știau că Vasile Suciul e un cărturar distins, un devotat om al școlii și un harnic administrator, dar nici el nu bănuiau ce poate ieși din hărnicia acestui neobosit ctitor.

Cu dânsul a venit dârzenia la muncă a țărănilor și meșterilor de sat din cari se cobora. Fără preget — și adesea aproape fără bani — s'a apucat de truda grea pentru îndeplinirea aceea ce socotia că este datoriasa. Așezămintele pe care le-a ridicat, și nu pentru a sa trufie, căci a continuat să steie tot în vechin, dar așa de simpaticul castel de prinț ardelean din veacul al XVII-lea, îi vor pomeni totdeauna numele.

În această muncă el și-a cheltuit toate puterile. Căzând în grea boală, a trebuit să i-se taie un picior. Cel care servia așa de frumos în mândra biserică episcopală a fost silit să steie de acum înainte în strana sa. Dar și așa n'a pregetat să facă oricând drumul la București pentru binele alor săi.

S'a ferit să facă, într'o țară așa de desbinată, o politică prin care s'ar fi adaus la greutatea noastră. Amabil cu fiecare, nu s'a robit cu nimeni, fiindcă a se lega însuși însemna a primejdiu intereselor Saunului său.

Urmasul ce i-se va da, va trebui să se fie strict de această linie întru mărirea acestor scopuri.

N. Iorga

Realizatorul practic

— Cuv. d. Dr. Nic. Lupu, f. ministru —

Domnul a dat, Domnul a luat. Fie numele Domnului binecuvântat. De acum și până în veac.

De multe ori în acești din urmă zece ani în viața-i plină de suferință, mitropolitul Vasile trebuie să-și fi adus aminte de suferințele, de viața și de răbdarea stoică a lui Iov. Voinic ca brazil din munții Oltului pe unde se ridicase plin de viață și optimism robust pe care numai credința și-l dă în înfățișarea nouă a statului românilor, oțeanul dela Copăcel își vedea cu entuziasm posibilitatea împlinirii marilor sale planuri întru frații săi creștini pentru iubiții lui frați români.

Căci ul pe lângă puterea lui spirituală și duhovnicească întrupa în sine un mare realizator practic atât pentru alinarea suferințelor cât și pentru perfecționarea sufletelor credincioșilor săi cu posibilitatea de a răspândi cât mai larg caritatea creștină și de a forma cât mai multe și mai bogate suflete purtătoare ale acestei credințe.

Și deodată, în mijlocul deplinei sale activități ființa lui fizică e lovită de o boală grea care îl face infirm.

Infirm trupește pentru că, priu miracol, energia lui sufletească prin această infirmitate însăși s'a întărit.

Ce luase Domnul pe de o parte îi dăduse înzecit pe de alta. Cei zece ani din urmă de activitate ai mitropolitului Vasile sunt o muncă și o pildă de erou.

Realizările lui practice în cap cu acest minuat institut care poartă acest nume dulos al recunoștinței, sunt opere neperitoare în veci și pilduitoare pentru frații săi. Ridicat din acea mândră țărănie a Făgărașului, și ca

creștin și ca român și-a întrebuițat puterea pe care a dat-o înalta sa cultură și marele său rang bisericesc, pentru înălțarea sufletească și morală a poporului din care s'a ridicat.

Și prin aceasta și-a îndeplinit cu prisosință și datoriasa de păstor creștin al turmei încredințate și de fiu ales al poporului român. Vasile Suciul nu a fost numai un mare mitropolit, un mare înfăptuitor bisericesc, un mare învățat el a fost un caracter întreg, o conștiință veșnic trează, un mare patriot.

În cele mai grele lupte pentru eliberarea națională a oprimatului popor român exornându-se la persecuții a luat parte activă în eroicele lupte ale partidului național român din Ardeal.

Iar în vremuri de mari prefaceri istorice când multe inimi au șovăit el cu dârzenie a ținut intactă tradiția națională a Blajului refuzând cu indignare și energie orice tranzacție.

Pentru marele său suflet, pentru marea sa operă, partidul național-țărănesc îi aduce prin mine un ultim omagiu și se închină pios înaltea mormântului său zicând împreună cu d-voastră toți: Veșnică să-i fie amintirea!

Prinosul Reuniunilor Mariane

— Cuv. dnei Livia Dr. Boilă —

Uniunea Mariană, care cuprinde în sine toate reuniunile femeilor române greco-catolice din provincia mitropotitană, participă prin glasul meu, adânc îndurerat, la doliul imens al Bisericii și al neamului nostru. Mitropolitul Vasile Suciul la al cărui activitate strălucită am fost cu toții martori și ale cărui însușiri distinse le cunoaștem cu toții, a stârnit prin moartea sa timpurie, profunde și unanime regrete.

Noi, femeile române, care aparținem acestei Sfinte Biserici, avem un îndoit motiv de întristare. Pentru că marele defunct a fost nu numai un convins protector al muncii noastre modeste, ci a fost întâiul care a înțeles pe deplin rolul important, pe care îl are femeia română în gjelele împrejurări prin care trece țara și biserica.

Vasile Suciul, îndemnat prin genialitatea și noblețea gândirii sale, a creat instituțiuni de educație pentru femeia română model, care va trebui să împlinescă datoriasa ei de educatoare și îndrumătoare a familiei și societății românești și creștinești. Mitropolitul Suciul prin înfăptuirile sale mari a însuflețit nu numai generația sa, dar a îndrumat mai ales generațiile viitoare de a cunoaște supremul adevăr, că opera de căpetenie a vieții este de a te ști sacrificia pentru credință și națiune.

Aducem azi ultimul prinos rămășițelor sale pământești și promitem că vom continua să desăvârșim opera sa nobilă urmând pilda strălucită a vieții sale de mucenic.

Fi-ei memoria binecuvântată.

Omagiul Senatului

— Pareneza d. min. Lapedatu —

Guvernul se asociază la omagiul pe care Senatul îl aduce memoriei fostului Mitropolit al Blajului și fostului său membru de drept — dr. Vasile Suciul.

Deși boala grea și îndelungată de care a pătimit aproape 10 ani de zile l-a împiedecat a veni în mijlocul nostru, totuși acest matur Corp nu poate uita activitatea pe care mult regretatul defunct a desfășurat-o în folosul Bisericii sale, a Bisericii române unite, pe vremea întocmirii Constituției și a legilor organice bisericesti.

În această privință, neuitatul lerarh, a fost un demn și hotărât susținător și apărător al drepturilor Bisericii în fruntea căreia ședea, drepturi

și interese pe cari toți cei cari am conlucrat în acele vremuri în Parlament, am înțeles să susținem și să le sprijinim cu toată căldura convingerea că intră și în cadrul intereselor Stat și a celor naționale.

Și dacă, în afară de aceasta, mai seamă că, răposatul în Domnul, a înălțat timpul păstoririi sale, scurtă dealtfel, atâtea numentale ctitorii școlare și așezăminte sociale filantropice, suntem îndreptățiți să-l socotim, ca desigur, și posteritatea îl va socoti, ca pe unul din marii și binefăcătorii Mitropoliți ai Bisericii române unite.

Faptul acesta stă în conștiința generală, numai a credincioșilor săi, ci a întreg neamului românesc de peste munți. De aceea moartea nului Arhiepiscop este privită ca un adevărat dol național. Să ne plecăm, deci, cu pietate înaintea celui ce a fost Mitropolitul Vasile Suciul, când memoriei sale, tot prinosul iubirei și recunoștinței ce-i datorăm ca mare păstor sufletesc devotat fiu al neamului.

Arhiepiscopul marilor înfăptuiri

— Rândurile d. min. Valer Pop —

Impiedecat să participe la înmormântarea ilustrului defunct, d. ministru Valer Pop, președintele Agrului a trimis cuvintele ce urmează:

„În catedrala Sfintei Treimi, locașul atât de clipe de înălțare sufletească și naționale, s'adunat reprezentanți ai națiunii de pretutindea ca să dea expresie durerii ce-i stăpânește și să aducă un ultim omagiu marelui Arhiepiscop Vasile Suciul.

Mitropolitului Vasile Suciul i-a fost dat să conducă de fapt destinele bisericii Române Unite în clipele cele mai grele, în ultimul al războiului și al încercărilor furibunde de surpa temelii de existență ale vieții românești din Transilvania.

În locul de mare răspundere, ocupat după moartea Mitropolitului Mihail, a știut să personifice dela început Blajul de totdeauna: devotamentul față de biserică și statornicie dăruite în apărarea neamului.

Neclintit în acest crez, și-a atras dușmăniile Budapestei, dar și splendida manifestare de solidaritate națională în jurul personalității sale de granit.

E firesc deci, că nu vechea stăpânire ungurească, ci România întregită să-l fi așezat scaun de Mitropolit și însuș Maiestatea Sa Regele Carol II-lea, pe atunci Prinț moștenitor să fi onorat cu înalta Sa prezență actul sârbătoresc al înscăunării.

Mitropolitul Vasile Suciul a continuat să rămână ceea ce a fost întotdeauna, lepădându-se de toate măruntele griji și preocupări lumești s'a dat pe deantregul vieții spirituale și înfăptuirilor cu caracter național bisericesc.

Retras într'o chiliuță de o simplitate mult decât monahală, muncind chinuit de grelele suferințe fizice, a scos cea mai grandioasă lucrare dogmatică românească, iar în Blaj făcut să răsară ca din pământ, marile instituții de cultură românească și creștinească.

E bine să se știe că nici Asociația Generală a Românilor Uniți nu ar fi luat ființă altă de curând, și nu s'ar fi dezvoltat așa de surprinzător fără părinteasca înțelegere și îndrumare a marelui dispărut.

Vasile Suciul azi nu mai este, rămâne în vecinice crezul lui, rămân înfăptuirile lui, îndemnul lui.

De dincolo de mormânt ne va veni vecinul blândul, dar poruncitorul lui îndemnat.

Să înlăturăm din inimele noastre pistura și tot ceea ce ne poate despărți și să unim toate energiile și voințele în munca creatoare pentru Neam și Lege.

*) Dl prof. Iorga e nedrept cu Mitropolitul Victor. Istoria imparțială va arăta însă că odrasla boierească din Apșia Maramureșului a fost unul dintre cei mai neînfricați apărători și promovatori a tuturor intereselor românești, față cu oricine i-s'a pus cumva în cale. (N. R.)

Cel mai mare omagiu ce-l putem aduce memoriei lui este să urmărim îndemnul viefii ale.

Pe mitropolitul Vasile Suci, de mult l-am șezat cu toții între marii arhieri ai Blajului și au binemeritat dela Nația Românească.

Milostivul Dumnezeu să-i facă parte cu repții, pentru că bună luptă a luptat.

Sprijinitorul clasei mijlocii

— Cuvântul d. Dr. Cor. Suci —

Trei societăți culturale și sociale din Blaj: Reuniunea Meseriașilor, Reuniunea Femeilor și Asociația Română, prin cuvântul meu aduc priosul lor de mulțumită și recunoștință memoriei narelui și bunului Arhieru Vasile Suci, în care au pierdut un fondator și sprijinitor, au pierdut pe membrul onorar al lor.

Caracteristica omului superior este de a nu fi unilateral, de a nu se îngredi în cercul strimț al preocupărilor sale profesionale, ci de a-și manifesta energia creatoare în toate domeniile pe cari mediul social și cultural i le-a pus la dispoziție. Cei cari, în afară de executarea îndatoririlor impuse de slujba lor, mai găesc timp și energie pe cari să le sacrifice pentru binele obștesc, în cadrul diferitelor asociații culturale, înseamnă că nu sunt egoiști, nu sunt suflete de rând, ci suflete de elită în cari altruismul, filantropia și demofilia au găsit lăcaș. Aceste personalități complexe și superioare, vor lăsa dără de lumină pe unde au trecut, și vor pune pietrii de temelie, sau vor clădi mai departe pe temelii așezate de alți mari înaintași, pentru ca binele social să progreseze.

O astfel de personalitate, un astfel de suflet a fost ilustrul nostru Mitropolit, a cărui moarte o deplângem acum.

Ancorat cu jumătate din anii bărbăției sale în epoca stăpânirii ungurești — care era prilej de încercare a caracterelor —, cu cealaltă jumătate în era României întregite, Mitropolitul Vasile Suci a adus din trecutul de lupte pentru apărarea existenței comorilor noastre sufletești: limba, legea și cultura românească, a adus — zic — din suflet gata la jertfe și la privațiuni, un suflet — după versul poetului — Statornic în cinstea de lege și neam, în focul credinței statornic. Și fiindcă un factor important pentru afirmarea neamului nostru — mai ales în timpurile de sufocantă stăpânire străină — au fost și societățile culturale, pe Dr. Vasile Suci îl găsim purtând un viu interes acestor societăți din Blaj, cari în semn de recunoștință l-au și proclamat de membru onorar al lor.

În deosebi meseriașii și comercianții români din Blaj au să-i fie mulțumitori și recunoscători. — Dacă înainte de a fi mitropolit le-a servit hrană sufletească prin conferințele ținute în cadrul Societății Meseriașilor și le-a luminat odraslele și prin cursuri ținute la școala de ucenici, după înfăptuirea unității naționale, meseriașilor și comercianților români lipsiți, n'a pregetat a le distribui din al său — fără să mai aștepte reforma agrară — loturi de case, pe cari azi se ridică o serie întregă de locuințe modeste, dar igienice și corespunzătoare

Ba s'a gândit la viitorul întregii noastre clase mijlocii. Având deplină încredere în sfârșitul norocos al războiului pentru întregirea noastră națională, de altă parte dându-și seama că pe rândul acesta de oameni ne așteaptă greaua misiune a recăștigării terenului pierdut la orașe, — încă înainte de sfârșitul marelui războiu, deschide la Blaj un orfelinat și din jertfele războiului, din orfanii de război, copii al nimănui, voește să crească meseriași, cari să contribuie cu timpul la recucerirea orașelor

noastre înstrăinate. Și de fapt din Orfelinatul Blajului — înzestrat cu ateliere moderne, au ieșit în deceniul de după unire sute de tineri meseriași — tâmplari, mecanici, pantofari, etc cari au împânzit orașele noastre din Ardeal, unde se simțea atât de acut lipsa clasei mijlocii, a meseriașului român.

Omul care pentru sine n'a cerut nicicând, dela nimeni nimic, n'a pregetat să bată cu petiții și colecte pe la toate ușile — pentru a susține instituțiile culturale și filantropice create în interesul neamului nostru.

Când pioși pelerini, dornici de a cunoaște centrele nervoase ale rezistenței noastre național-culturale, se vor abate și pe la Blaj, ei vor putea constata că despre rolul național-cultural al Mitropolitului Suci saxua loquuntur, căci după episcopul ctitor al Blajului Inocențiu Clain, după cel de al doilea întemeietor care a fost mitropolitul Vancea, Mitropolitul Vasile Suci cu tot dreptul va putea fi numit la treilea întemeietor al Blajului. Cei ce vor vizita cetatea de școli din orașelul dela îmbinarea Târnavelor, vor putea constata, că cel de al zecelea arhieru care a rezidat la Blaj, prin cele 5 școli create a făcut să se ridice la zece numărul acelor instituții cu cari în Țara Întregită se mândrește Blajul nostru cultural.

Marele ctitor de școli și membru onorar al societăților culturale și sociale din Blaj odihnească în pace și amintirea lui rămână vecinică.

Telegrame de condoleanțe

Au sosit o sumedenie. Deocamdată la acest loc, aducem următoarele:

București. Palatul Regal. Vicar General, Blaj, Adânc întristat de vestea morții Inalt Prea Sfințitului Vasile Suci, primul Mitropolit al României întregite, trimite Arhidiecezei și Bisericii unite române toate condoleanțele. — *Carol.*

București. Copleșit de adâncă durere, te rog să primești și să împărtășești veneratului Capitlu și întregului cler Arhidiecezan cele mai sincere condoleanțe pentru trecerea la cele eterne a marelui Mitropolit Vasile Suci. Biserica noastră și-a pierdut luminoasa sa căpetenie, neamul românesc un luptător național distins de pe vremuri de opresiune, culturală românească un strălucit slujitor, în veci pomenirea lui. — *Iulu Maniu.*

București. Mă închin cu emoție în fața rămășițelor Mitropolitului Suci mare slujitor al credinței divine, mare slujitor al credinței naționale. Vă rog să fiți interpretul simțimentelor mele pe lângă toți cei îndurerați. — *Gh. Tatărăscu.*

București. Iau parte cu adâncă durere la pierderea harnicului ctitor al meritoaselor biserici pe care cu jertfa sănătății a servit — până la ultima clipă. — *Iorga.*

Cluj. Comitetul regional pentru transilvania al ligii antirevizioniste române a aflat cu adâncă durere trista veste a încetării din viață a președinterui său de onoare mitropolitului Vasile Suci și se grăbesc a transmite bisericii unite române expresiunea sincerei sale dureri pentru marea pierdere. Președinte profesor — *I. Lupas.*

București. Adânc îndurerat deplâng moartea vrednicului și preabunului arhipăstor. — *Sextil Pușcartu.*

Cluj. Adânc emoționat am primit vestea decesului Mitropolitului Suci. Exprimând cele mai profunde și sincere condoleanțe și în numele bisericii reformate din Ardeal pentru

durerea mare ce a ajuns biserica unită, am privit totdeauna cu profund respect și recunoaștere pe înaltul șef bisericesc. Dorim ca memoria lui să fie binecuvântată. Dumnezeu să-i dea veșnică fericire. *Dr. Alexandru Makkay, episcop reformat.*

Orăștie. Adânc mișcat pentru pierderea regretabilă ce ați îndurat biserica unită prin moartea marelui român și mitropolit vă rog primiți expresiunea celor mai simțite condoleanțe. *Aurel Vlad.*

Dr. Victor Macaveiu vicar capitular

Conform canoanelor, votul Capitulului Mitropolitului a ridicat, în ședința dela 31 Ianuarie, pe Părintele canonic Dr. Victor Macaveiu la postul, cu grea răspundere, de vicar capitular.

În vremile grele, de sbucium și de luptă, când porțile Bisericii noastre sunt șguduite tot mereu de năvălirile repetate ale mulțor lupi răpitori. când îngemănarea neamului nostru încearcă atâtea dificultăți, — căarma Bisericii noastre cu greu ar fi putut să fie încredințată unor brațe mai destoinice.

Alegerea s'a făcut și suntem mândri de-a o împărtăși clerului și poporului nostru credincios.

Bărbat în plenitudinea forțelor de muncă, cernut prin proba de foc a unei activități laborioase de până acum, orator stilut și duios, chivernisitor chibzuit și cumpătat, iubitor de neam și de popor, hotărât, harnic și priceput, — iată calitățile cari ni l prezintă pe Părintele Dr. Victor Macaveiu ca o garanție, că patrimoniul sacru al Bisericii noastre, nici sub oblăduirea lui de scurtă ori lungă durată căreia-i merit, nu va fi împușnată și dimpotrivă sporită.

Îl așteaptă aceeași câmpie vastă, cu mii și mii de suflete, cari îi cer grăuntele învățăturii mântuitoare și-i pretind să le frângă pâinea vieții de veci. Îl așteaptă aceleași biserici modeste, cari vor să fie îndodobite, aceleași școli simple, cari vor să fie sporite. Îl așteaptă aceleași probleme multiple și variate, cari frământă nu numai biserica ci și neamul. Sarcină grea, care-i va pune la probă toată energia, toată munca, toată odihna.

Nu ne îndoim, că noul nostru vicar va ști și va putea să învingă toate dificultățile și să treacă toate obstacolele.

Sta-i-va de strajă și lui fâgăduința Mântuitorului: »Iacă eu cu voi sunt până la sfârșitul veacului«.

Și tocmai fiindcă ne dăm atât de bine seama de grozava sarcină ce-i apasă de aci înainte umerii, precum și de nestatornicia puterilor omenești, nu vom osteni ca, având acum chiar toată garanția, să rugăm pe atotputernicul Dumnezeu, să-i înoiască forțele de muncă și să i sporească izvoarele de energie. Pentruca neclintit rămânând la postul de răspundere și veghe să poată lucra în voie mărirea sfintei noastre biserici.

Drept date biografice servim următoarele:

S'a născut la 7 Oct. 1877 în comuna Șercaia, jud. Făgăraș, din părinții Gheorghe și Ana. Școlile primare le-a urmat în satul său natal, cele secundare în Blaj. Tot aici a terminat și teologia, după care a fost trimis la Viena, unde a fost promovat doctor în teologie la 20 Febr. 1907. Din anul 1904 funcționează ca profesor la Academia de teologie, și face pe catehetul la școala secundară de fete până în 1920, când e ales canonic.

În 1905 își începe activitatea politică, luând parte la campania electorală din Vințul de jos și Ighiu. La 1 Dec. 1918 e unul din oratorii Unirii celei mari de pe câmpia dela Alba-Iulia. Senator ales în trei legislaturi, iar în sesiunea parlamentară din 1922 e vicepreședinte al Senatului.

Colaborează la diferite ziare și reviste, îndeosebi bisericești. Ca membru în comisiunea pentru editarea cărților bisericești are partea leului în fixarea textului și punerea sub tipar a Liturghierului (1932) și a Orologhionului. (1934).

E vrednică de remarcat activitatea ce a desfășurat-o ca membru al Consistoriului și Capitulului Mitropolitului. (G. D.)

Spre o reînviere a monahismului?

Alegerea P. S. Nicodem, starețul mănăstirii Neamțu, de mitropolit al Moldovei și Sucevei, a prilejit o seamă de reflexii nu prea obișnuite, mai nou, în lagărele ortodoxiei române. Ne oprim la două din ele, fiind semnificative pentru lumea din care vin. Și pentru că nu strică să le cunoaștem și noi, pe lângă toată stima ce-au avut-o totdeauna, toți cei buni ai noștri, pentru monahism. Dovadă, între altele, și sinoadele provinciale dela Blaj.

La „Ziua Domnului” din nr. 2509 al ziarului „Curentul” (28. 1. 35), pâr. *Gala Galacton* semnează și rândurile următoare: „In biserica noastră de azi încă dăinuiește disprețul ignorant față de monahismul ortodox. Deabia doi-trei dintre conducătorii bisericești de azi au cunoscut în tinerețe aspra și salutara disciplină călugărească. In consecință, numai aceștia înțeleg superioritatea militărească, și în acelaș timp duhovnicească, a celor ce au început să-l slujească pe Isus Hristos din anii tineri și din cazarma monahală.... Nu putem să ajungem, încă odată, la zile glorioase în Biserică, până când nu vom avea un stat major de oameni formați în școala recrutărilor și a vitejiilor duhovnicești. Doctrina Mântuitorului ne cheamă la un ideal moral permanent, care întrece cu mult aspirațiile placide ale omului oarecare, fie el chiar om cumsecade. Biserica este departe de a pretinde orișicui să postească, să se roage de șapte ori pe zi, să nu aibă nevastă și copii, să nu adune comori pe pământ și să doarmă pe scândură. Dar celor ce sînt perfecți peste cohortile creștine, biserica le pretinde aceste lucruri. — Viitorul Bisericii este în mâna acestor oameni extraordinari pe cari să-i cerem neconținut lui Dumnezeu!”

In „Credința” (Nr. 347 din 28 Ian. c.), d. *Sandu Tudor*, mănecând din acelaș prilej al alegerii P. S. Nicodem, militează fățiș pentru reînvierea monahismului și ridicarea vieții mănăstirești „fără de care duhovnicie nu poate fi viețată”. Intru susținerea afirmației sale aduce și mărturia lui *Serghie Trubețcoi*, principele-filosof rus: „Mănăstirile sunt cele mai prețioase scumpeturi ale vieții religioase. Ele pot fi privite cu dispreț îngâmfat de cei ce nu știu ce este viața duhovnicească și de aceia care împing pe atâția dintre oameni la această grozavă jertfă. Se poate vorbi despre scăderea morală a unora dintre mănăstiri, despre nepăsarea și lenea unora dintre călugări și despre metehnele lor, noi însă știm că nicăiri nu apare mai mult contradicția dintre ideal și realitate decât aci, și că nicăeri aci această contradicție nu poate fi mai izbitoare și mai amară. Socotim mănăstirea ca un așezământ în care învățătura Bisericii să se făurească în chip viu. Socotim mănăstirile, lăsând d'oparte slăbiciunile lor, drept nestimate sfinte care strălucesc și luminează dincolo de zidurile ce le înconjoară. Ele au fost făuritoarele morale și duhovnicești ale poporului.”

La așa rânduri frumoase, pornite din inimă și date în vileag de așa autorități într'ale scrișului și cugetării, cum e pâr. G. Galacton și principele-filosof Trubețcoi, noi nu avem nimci de adaus.

După un sfert de veac de apostolie.

Ne gândim la apostolatul Părinților Benedictini belgieni și italieni pentru promovarea cultului liturgic. Mișcarea s'a început, cu precizie de doctrină și acțiune pozitivă, la 1909, în patria card. Mercier, în cadrele unui congres național catolic, prezidat de d. Kurth. Cel care a luat cuvântul pentru a susține teza că liturgia sub toate aspectele ei, trebuie făcută centru și suflet al tuturor preocupărilor spirituale creștine,

a fost pâr. Benedictin *Lambert Beauvain*. A provocat proteste violente din partea partizanilor „devoțiunculelor”. L'a susținut însă președ. *Kurth*, care a spus-o răspicat:

„După mine o cauză — dacă nu cumva principala cauză, — a ignorației religioase este ignoranța liturgică.. A restitui credincioșilor înțelegerea și deci iubirea misteriiilor celebrate pe altare; a le pune din nou în mâini liturghierul înlocuit de atâtea alte cărți: acesta e adevăratul modru de a învăța religia, de a reține în biserică pe cei ce mai intră acolo, și de a readuce mai târziu pe cei ce au dezertat”. — Vorbind așa, Kurth, a prins firul ideii exprimate de *Piu X* în celebrul său Motu Proprio referitor la Muzica Sacră, în care insistă pentru pregătirea de așa a credincioșilor ca să poată lua parte activă la Preasfintele Taine și la Rugăciunea publică și solemnă a bisericii.

S'a trecut imediat la fapte. S'a scos, în Belgia, periodicul *Vie liturgique* care în decurs de 15 zile a fost răspândit în 150 000 exemplare. Benedictinii italieni din Praglia și Finalica scot și ei, în 1914, *Rivista Liturgică*. La Roma iese revista *Efemerides Liturgicae*. După războiu apar: *Bollettino Liturgico* la Roma, *Ambrosius* la Milano, *Liturgia* la Torino. Astăzi mișcarea a luat proporții uriașe, cu valuri puternice în Franța, Germania, Austria, Spania, și amândouă Americile. Reviste de specialitate și sute de mii de broșuri populare redau în limba vorbită textele latine ale SS Slujbe, explicându le mulțimilor dreptmăritoare și învățându-le să admire frumsețile alcătuirilor liturgice și să trăiască în atmosfera acestora. Congresul liturgic ținut nu de mult la Geneva s'a putut închide încântat de ce s'a realizat până acum și având cele mai luminoase nădejdi în viitor. (R. Negru).

Știri mărunte

Nouii organizații parohiale în diasporă. Unul din cele mai dragi visuri ale Ierarhului Vasile prinde mereu forme concrete. Oștele noastre cuvântătoare risipite în număr mare dincolo de cetatea munților, prin mulțimea celor de altă credință religioasă, își capătă, pe încetul, păstorii dorțiți. Luna trecută s'au făcut trei introduceri de administratori parohiali. Și anume: în 20 Ian. c. a fost într'oduz la *Craiova* pâr. *Dr. Ioan Stanciu*, fost arhivar la episcopia Lugojului; în 27 Ian. c. și-a primit noul teren de apostolie la *Galăț* pâr. *Grigore Dardai*, fost cooperador parohial la Turda-Veche, iar în 30 Ian. i-s'a dat și parohiei III din *București*, păstorul sufletesc ce-i lipsia în persoana pâr. *Naftanail Munteanu* fost admin. parohial în Viștea de jos.

Sf. Părinte a primit în audiență pe „Împăratul Doctrinei Creștine”. Numele e mare. Omul însă e mic. Nu-i altcineva decât elevul *August Polletta* din parohia „S. Cuore del Suffragio” din Roma, care cu prilejul unor examene de întrecere într'ale cunoștințelor religioase i-a „bătut” pe toți câți s'au prezintat la „luptă”. Tânărul „Împărat” s'a prezintat anturat de o „curte” destul de numeroasă (tot elevi ieșiți biruitori la întreceri similare) și de multă altă lume: părinți, dascăli, colegi de școală, liceeni, studenți universitari ș. a., după un bun și vechiu obicei roman. Sf. Părinte le-a adresat tuturor cuvinte de învățătură și le-a dat binecuvântarea Sa.

Inoirle dela „Farul Nou”. Simpatice gazeta română, catolică dela București, abia intrată într'al doilea an de viață, și se și prezintă în formă nouă, îmbunătățită. Deja titlul arată schimbare, indicând că „F. N.” de-acum e unit cu „Dacia Crestină”, ce apărea până aci

la Iași. Directorii sunt doi: Prof. Iosif Frolo — medicul Dr. Nicolae Popa; două nume ce su două chezășii de cel mai bun augur. Și încă în învoire: gazeta va ieși săptămânal, iar nu la două săptămâni ca anul trecut. Singur abonament rămâne cel vechiu: 100 Lei la an, pentru BI foaie de idei și bogate informații creștine de toată lumea. — Să sperăm că gestul celor ce scot cu multe și mari greutate, va fi înțeles și apreciat și incurajat și altfel decât prin cuvinte de îmbărbătare.

Danii marinimease. Pâr. *Ioachim Maxim*, preotul Vișagului și al Tranișului, și credincioșii săi, atât cei din parohia-măcât și cei din filie, au avut parte de multă creștinească bucurie. Asta le-a pricinuit-o dan de 5000 Lei a d. *V. V. Tilea*, fost subsecretar de stat, pentru Vișagu, și suma de 10 000. Lădărită de d. *Gh. Tătărăscu* prim-ministr pentru filia Tranișu. Grație acestor ajutoare, pentru cari se aduc cele mai călduroasa mulțumiri lăcașurile Domnului din Vișagu și Tranișu, vor prevedea cu una-alta din celea ce lipseșe la podoaiei Casei Domnului.

Locale. Duminica viitoare, a Hananiei, va predica în catedrală pâr. *Dr. Leon Sărbu* duhovnic la Seminarul Teologic.

— In urma doliului în care a îmbrăcat Blajul încetarea din viață a celui ce a fost Mitropolitul Vasile, serata dansantă anunțată de Reuniunea Femeilor Române Unite din Blaj nu se va mai ține.

Mișcare unionistă în Polonia. După cum cetim în „*Schönere Zukunft*” din 27 Ian. c. în ținuturile ucrainene și a rușilor albi din Polonia, adevă în Wolhynia, Polesia și Podlachia curentul de trecere la sf. Unire crește mereu pe lângă toate piedecile ce-i stau în cale. Apoi bine de curând s'au declarat gata să îmbrățișeze sf. Unire nu mai puțin de 30 comunități religioase ortodoxe. Cu o condiție însă: să li se deie ierarhie de rit răsăritean. Drept răspuns la această dorință îndreptătită poate fi socotită numirea episcopului unit *Dr. Nicolae Czarnezky* de administrator apostolic al comunităților religioase de rit răsăritean slavo-catolic din acele părți. Când se va ajunge la o răspândire mai largă, sigur, se va înființa o vîlădicie în toată regula pentru cei intrați în legăturile păcii și iubirii cu adevărata Biserică a Domnului.

Convertirea unul botanist renumit. S'a întâmplat deunăzi în America de Nord. Pe convertit îl cheamă *Ivar Tidest om*, șvedez după origine. Numitul a lucrat vreme îndelungată alături de *Edward Greene*, cel mai mare botanist american. De 30 de ani e membru al consiliului de pe lângă ministerul agriculturii Statelor Unite.

Jubileul călugărițelor Ursuline. Fiicele Sf. Angela de Merici, carea acum patru veacuri, dimpreună cu alte 27 tovarășe de gândire și simțire, a pus temelii tagmei Ursulinelor, și au ținut jubileul de patru ori centenar. Cu acest prilej, mulțumind Domnului pentru toate câte le-a făcut lor, s'au bucurat, între altele și de constatarea că astăzi acest ordin are 240 case (32 în teritorii misionare) cu 6085 membre în provincii. Ocupația principală a acestui cîm de elită este școlarea copilelor. Școalele lor de prezent sunt cercetate de aproximativ 80.000 elevi.

† Victor Lazăr, prof., a trecut la cele veșnice în Sibiu, la 28 Ian. c. Român dintr'o bucată, publicist de seamă și autorul valoroasei lucrări „Educația în familie”, premiată de Academia Română, adormitul întru Domnul lasă regrete unanime, la toți bunii Români. — Facă-i Domnul parte cu dreptii!